

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ДЕРЖАВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

© 2016 АЛЕКСЕЄВ І. В., ЧУБКА О. М., ЛИВДАР М. В.

УДК 332.27: 62

Алексеев И. В., Чубка О. М., Ливдар М. В. Стратегические ориентиры государственной финансовой политики в отношении оборотного капитала промышленных предприятий

Метою статті є розроблення пропозицій щодо вдосконалення інструментів реалізації державної фінансової політики, спрямованої на формування оборотного капіталу у промисловості. Визначено причини незадовільної структури оборотного капіталу та збитковості промислових підприємств. Виявлено проблеми реалізації державної фінансової політики України, у тому числі в частині підтримки функціонування і розвитку промислових підприємств, і наведено напрямки вдосконалення фіскальної та грошово-кредитної політики щодо оборотного капіталу у промисловості. Запропоновано розроблення та впровадження Державної цільової програми щодо підтримки формування оборотного капіталу промислових підприємств, яка має передбачати реалізацію низки комплексних взаємопов'язаних заходів, спрямованих на досягнення ключової мети: нарощування обсягів, удосконалення структури та підвищення ефективності використання оборотного капіталу.

Ключові слова: оборотний капітал, промислові підприємства, державна фінансова політика, фіскальна політика, грошово-кредитна політика.

Рис.: 1. **Бібл.:** 16.

Алексеев Игорь Валентинович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

E-mail: igor@finance.lviv.ua

Чубка Ольга Михайлівна – кандидат економічних наук, старший викладач кафедри фінансів, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

E-mail: oliachubka@gmail.com

Ливдар Марта Василівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

E-mail: m.livdar@gmail.com

УДК 332.27: 62

Алексеев И. В., Чубка О. М., Ливдар М. В. Стратегические ориентиры государственной финансовой политики в отношении оборотного капитала промышленных предприятий

Целью статьи является разработка предложений по совершенствованию инструментов реализации государственной финансовой политики, направленной на формирование оборотного капитала в промышленности. Определены причины неудовлетворительной структуры оборотного капитала и убыточности промышленных предприятий. Вывявлены проблемы реализации государственной финансовой политики Украины, в том числе в части поддержки функционирования и развития промышленных предприятий, и обозначены направления совершенствования фискальной и денежно-кредитной политики в отношении оборотного капитала в промышленности. Предложены разработка и внедрение Государственной целевой программы поддержки формирования оборотного капитала промышленных предприятий, которая должна предусматривать реализацию ряда комплексных взаимосвязанных мероприятий, направленных на достижение ключевой цели: наращивание объемов, совершенствование структуры и повышение эффективности использования оборотного капитала.

Ключевые слова: оборотный капитал, промышленные предприятия, государственная финансовая политика, фискальная политика, денежно-кредитная политика.

Рис.: 1. **Библ.:** 16.

Алексеев Игорь Валентинович – доктор экономических наук, профессор, заведующий кафедрой финансов, Национальный университет «Львовская политехника» (ул. Степана Бандеры, 12, Львов, 79013, Украина)

E-mail: igor@finance.lviv.ua

Чубка Ольга Михайловна – кандидат экономических наук, старший преподаватель кафедры финансов, Национальный университет «Львовская политехника» (ул. Степана Бандеры, 12, Львов, 79013, Украина)

E-mail: oliachubka@gmail.com

Ливдар Марта Васильевна – кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов, Национальный университет «Львовская политехника» (ул. Степана Бандеры, 12, Львов, 79013, Украина)

E-mail: m.livdar@gmail.com

UDC 332.27: 62

Alieksieiev I. V., Chubka O. M., Lyvdar M. V. The Strategic Orientations of the State Financial Policy in Respect of Working Capital of Industrial Enterprises

The article is aimed at developing proposals for improving the tools of implementation of the State financial policy, directed towards formation of working capital in the industry. Causes of the unsatisfactory structure of working capital together with unprofitableness of industrial enterprises have been determined. Problems of implementation of the State financial policy of Ukraine have been identified, including support for the functioning and development of industrial enterprises, areas for improvement in both the fiscal and the monetary policies in respect of working capital in the industry have been outlined. Development and introduction of the State target program for supporting the formation of working capital of industrial enterprises has been proposed, which should provide for implementation of a number of complex and interrelated activities, aimed at achieving the key objective: increasing volumes, improving structure, and enhancing efficiency in the use of working capital.

Keywords: working capital, industrial enterprises, the State financial policy, fiscal policy, monetary policy.

Fig.: 1. **Bibl.:** 16.

Alieksieiev Ihor V. – D. Sc. (Economics), Professor, Head of the Department of Finance, Lviv Polytechnic National University (12 Stepana Bandery Str., Lviv, 79013, Ukraine)

E-mail: igor@finance.lviv.ua

Chubka Olha M. – PhD (Economics), Senior Lecturer of the Department of Finance, Lviv Polytechnic National University (12 Stepana Bandery Str., Lviv, 79013, Ukraine)

E-mail: oliachubka@gmail.com

Lyvdar Marta V. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Finance, Lviv Polytechnic National University (12 Stepana Bandery Str., Lviv, 79013, Ukraine)

E-mail: m.livdar@gmail.com

Нині в Україні не створено ефективного механізму оперативного реагування на зміну елементів оборотного капіталу в промисловості. Вважається, що формування оборотного капіталу є завданням лише промислових підприємств, які мають ухвалювати економічні рішення, спрямовані на збільшення обсягу та вдосконалення структури оборотного капіталу. Вказане завдання не згадується у програмних документах діяльності державних органів управління. Відтак, органи державного управління формують та реалізують політику нагромадження та використання оборотного капіталу, виходячи з поточного розуміння соціально-економічних процесів, нерідко – без системного узагальнення макроекономічних наслідків тих або інших рішень. Держава через нормативно-правові важелі може суттєво впливати на мікроекономічні процеси щодо формування оборотного капіталу. Наприклад, у Податковому кодексі визначаються пропорції розподілу створеної вартості, у тому числі та її частина, що залишається в розпорядженні суб'єкта господарювання. Таким чином, зміна ставки оподаткування веде до зміни в оборотному капіталі підприємств. Тобто рішення макrorівня суттєво впливає на певні показники, що утворюються на мікрорівні. Отже, актуальним питанням на сьогодні є створення належних економічних, організаційних та правових умов у межах реалізації державної фінансової політики, які дадуть можливість промисловим підприємствам акумулювати достатні фінансові ресурси та забезпечити їх спрямування на формування оборотного капіталу.

Питання управління оборотним капіталом привертає увагу багатьох науковців, зокрема О. В. Добровольської [4], Н. О. Окселекко [13], Н. О. Семенюк [14], О. П. Швидкої [16] та багатьох інших. Автори розглядають структуру, джерела формування оборотного капіталу, їх оптимізацію, етапи проведення аналізу оборотного капіталу, роль оборотного капіталу в прибутковості підприємства, шляхи підвищення обіговості оборотного капіталу та інші питання, що охоплюють мікроекономічний рівень. Деякі науковці зупиняються на огляді макроекономічних чинників та їх впливі на формування і використання оборотного капіталу на підприємстві. Зокрема, до них належать Н. В. Ващенко [1], Н. В. Ізмайлова [5], С. С. Нестеренко [12]. Проте, незважаючи на наявність розробок з питань управління оборотним капіталом, існує низка проблем, які не дозволяють промисловим підприємствам нарощувати оборотний капітал належної структури та в оптимальних обсягах. Залишається невирішеним питання формування ефективних механізмів державної фінансової політики щодо оборотного капіталу в промисловості України.

Документи, які ухвалюються в рамках реалізації державної фінансової політики, як правило, не містять чітких заходів, спрямованих на нарощування обсягів та вдосконалення структури оборотного капіталу в промисловому секторі. Тому цілями дослідження є розроблення пропозицій щодо вдосконалення інструментів реалізації державної фінансової політики, спрямованої на формування оборотного капіталу в промисловості.

Держава в особі компетентних органів, реалізуючи фінансову політику, є найбільш впливовим важелем

формування так званого «зовнішнього середовища» по відношенню до оборотного капіталу. Державну фінансову політику щодо формування оборотного капіталу реалізують: Верховна Рада України (шляхом ухвалення законодавчих актів з питань бюджету, організації фінансової роботи, оподаткування та податкового обліку), Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів України, міністерства та відомства галузевої компетенції (у межах наданих повноважень).

Вплив державної фінансової політики на формування оборотного капіталу в економіці України є неоднозначним. Вказане зумовлюється внутрішньою суперечністю завдань фінансової політики: з одного боку, – підтримка державних фінансів у кризовий період, а з іншого – доцільність підтримки позитивного фінансового стану підприємств. «У державі спостерігається надмірна фіскальна орієнтація податкової системи. Податкова політика орієнтована виключно на вилучення фінансового ресурсу з підприємств для забезпечення надто високих видатків бюджету. Пріоритет мобілізації необхідної суми коштів об'єктивно спричиняє посилення реального рівня податкового навантаження на підприємства» [8, с. 115].

Для того, аби виробити стратегічні орієнтири державної політики щодо формування оборотного капіталу підприємств, необхідно визначити причини неефективності процесу формування та використання оборотного капіталу. Загальноекономічною проблемою в сучасних умовах господарювання є значна кількість промислових підприємств, які мають незадовільну структуру оборотного капіталу (основну частку складає дебіторська заборгованість) та працюють збитково (35,1% підприємств одержали збиток за січень–червень 2016 р. [15]). Причинами цього є:

- ✦ низька кваліфікація фінансових менеджерів.

На багатьох підприємствах не використовуються сучасні технології фінансового менеджменту, у тому числі фінансового планування доходів та витрат. Інформація про фінансовий стан підприємств є непрозорою і, як правило, перекрученою (недостовірною). Відсутня практика щорічної перевірки фінансової звітності підприємств незалежним аудитором. Грамотне фінансове управління підприємством передбачає організацію належного фінансового управління різними складовими капіталу (у тому числі оборотним капіталом) в реальних ринкових умовах з використанням найбільш адекватних економічної ситуації фінансових інструментів;

- ✦ незадовільна розрахункова дисципліна і, як наслідок, – криза платежів, яка викликана нестачею грошових коштів, а, в першу чергу, значною тінізацією господарських відносин.

Окремі підприємства використовують механізми управління заборгованістю (кредиторською та дебіторською) як інструмент так званого взаємного кредитування. «Перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською означає відволікання коштів з господарського обороту, що в подальшому може призвести до необхідності залучення дорогих кредитів банку і позик для забезпечення поточної виробничо-господарської

діяльності підприємства. Значне перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською створює загрозу фінансовій стійкості підприємства» [3, с. 40];

- ✦ скорочення інвестицій (на 9918,1 млн грн у 2015 р. порівняно з 2013 р. [7]), що зумовлене зниженням інвестиційної привабливості української економіки, через що інвестори не бажають нарошувати капітал через реалізацію довгострокових інвестиційних проектів.

«Зменшення обсягів надходжень прямих іноземних інвестицій пояснюється тенденцією покидання великими компаніями ринку України. Так, за останні півтора роки ряд іноземних компаній або згорнули більшу частину свого бізнесу в країні, або ж зовсім покинули Україну» [9, с. 70];

- ✦ скорочення бюджетного фінансування (частка бюджетних видатків на економічну діяльність у 2015 р. скоротилася порівняно із 2007 р. на 9,6% – з 17,9% до 8,3% [2]).

Для державних підприємств і підприємств, які отримують фінансування з бюджетів (наприклад, фінансування інфраструктурних проектів, що передбачає закупівлю певних оборотних активів – сировини, матеріалів, металевих конструкцій тощо), своєчасне надходження бюджетних ресурсів виступає неодмінною умовою підтримки високої ефективності формування та використання оборотного капіталу;

- ✦ незадовільний стан банківської системи, що проявляється насамперед у нестабільності національної грошової одиниці та високих кредитних ставках, що обмежує можливості підприємств в отриманні вільних фінансових ресурсів, спрямованих на формування оборотного капіталу.

Основними причинами є «недостатній рівень капіталізації банківської системи; відсутність ефективних механізмів та інструментів управління ризиками; низька рентабельність активів банків; низький рівень банківського контролю, менеджменту та корпоративного управління тощо» [10, с. 241]. Дається взнаки і нестійкість зведеного сальдо платіжного балансу, яке в низці періодів набувало від'ємного значення, що негативно впливало на валютну пропозицію на ринку.

Проблеми реалізації державної фінансової політики України, у тому числі в частині підтримки функціонування і розвитку промислових підприємств, обумовлюються складною взаємодією різновекторних чинників, які мають зовнішнє та внутрішнє походження. Одним із основних зовнішніх чинників економічного розвитку країн є стан міжнародної торгівлі. У цілому у сфері міжнародної торгівлі за участю України відбуваються переважно негативні процеси, які каталізують зниження загальної ділової активності. Серед внутрішніх чинників слід виділити в першу чергу ті, які безпосередньо впливають на формування показників прибутковості (збитковості) підприємств, а саме: рівень фіскального навантаження на капітал; умови кредитування бізнесу; обсяг фінансування з бюджету програм і проектів, що виконуються із залученням промислового

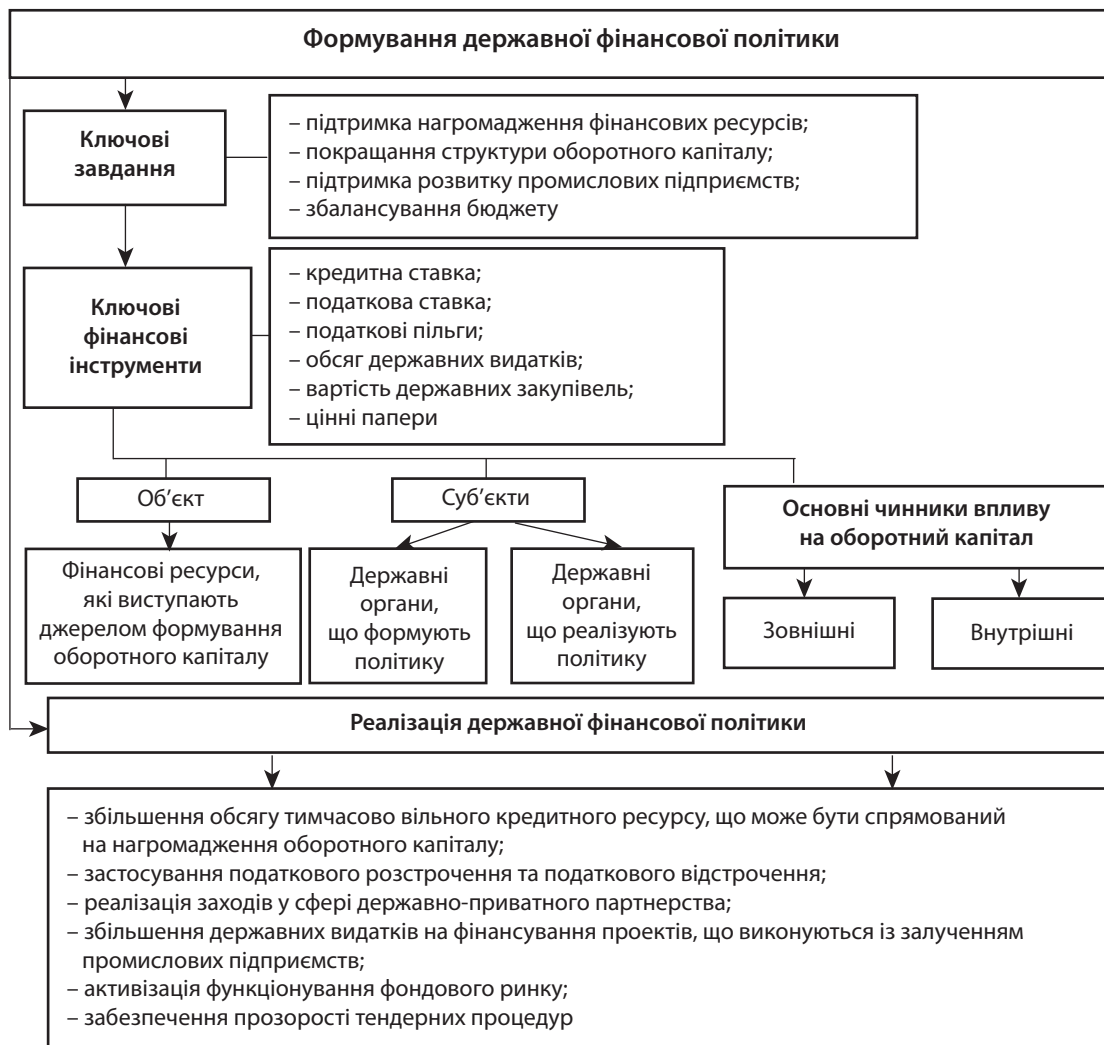
сектора; стан валютної політики; політика фінансування державного боргу та ін.

Таким чином, ефективна державна фінансова політика, спрямована на нарощування оборотного капіталу у промисловості, має включати такі ключові напрями:

- ✦ забезпечення обґрунтованого (а не декларативного) макроекономічного прогнозування та планування, вільного від політичної складової, що уможливить більш обґрунтоване складання проектів бюджетів усіх рівнів та підвищення загальної довіри до державної фінансової політики; вказане уможливить підвищення ефективності формування державних програм і проектів, які передбачають нарощування оборотного капіталу;
- ✦ заощадливе використання всіх видів ресурсів, активізація реалізації політики енергозбереження та енергоефективності, особливо у державному секторі, що на практиці має створити умови для нагромадження оборотного капіталу та його використання для виробництва ринкових продуктів;
- ✦ створення та підтримка реалістичних механізмів стимулювання формування оборотного капіталу через інструменти фінансового ринку, у тому числі ринку спільного інвестування та фондового ринку (зокрема, через впровадження на фінансових ринках сучасних технологій фінансового управління);
- ✦ поліпшення «якості зростання» через реалізацію виваженої структурної політики, спрямованої на підтримку оборотного капіталу у так званих «нових галузях» (у тому числі шляхом фіскальної підтримки видів промислової діяльності вищих технологічних укладів);
- ✦ подальша дерегуляція підприємницької діяльності, скорочення дозвільних і реєстраційних процедур;
- ✦ удосконалення державної фіскальної політики, яка проявляється у розрізі бюджетних доходів (податкових і неподаткових) і бюджетних видатків, у першу чергу шляхом її гармонізації з інтересами капіталотворення;
- ✦ удосконалення грошово-кредитної політики, у першу чергу підтримка доступності кредитного ресурсу для промислових підприємств, що прагнуть до нарощування оборотного капіталу.

Напрямки вдосконалення окремих складових державної фінансової політики щодо оборотного капіталу у промисловості наведені на *рис. 1*. Таким чином, державна фінансова політика, спрямована на формування оборотного капіталу, має бути вдосконалена з урахуванням реалізації завдань та інструментів, вказаних у цій схемі. Вказані заходи проявлятимуться у всіх сферах фінансової системи (як на рівні держави, так і на рівні суб'єктів господарювання).

При реалізації фіскальної політики доцільно взяти орієнтир на збільшення доходів бюджету, але через

Рис. 1. Схема формування та реалізації державної фінансової політики щодо оборотного капіталу промислових підприємств

Джерело: авторська розробка.

механізми, які не призведуть до вимивання оборотного капіталу. Це можна вирішити через детінізацію економічної діяльності, усунення дискримінаційності в оподаткуванні, поширення партнерських зв'язків між державою та бізнесом у сфері сплати податків та інших заходів. Для промислових підприємств необхідно створити привабливі умови податкового режиму, за якого уможливується виконання податкового законодавства без значних транзакційних витрат. Вказане можна реалізувати зокрема через подальше вдосконалення системи електронного звітування, підвищення прозорості оподаткування, чіткості нормативних вимог з питань обрахунку та сплати податків.

У рамках грошово-кредитної політики «залишаються невирішеними такі проблеми: запровадження системи обмежень кредитної активності місцевої влади, зростання частки проблемних і сумнівних кредитів у кредитному портфелі вітчизняних банків, складність отримання кредитів для суб'єктів господарювання через їх високу вартість та ризики, відмова від кредитування виробництва інноваційної продукції через високий ступінь ризику. За умови вирішення вка-

заних проблем банківські кредити можуть стати вагомим джерелом фінансування виробничої діяльності суб'єктів господарювання» [11, с. 16]. Тому необхідно вжити заходів для розширення доступності промислових підприємств до кредитних ресурсів.

Необхідне подальше вдосконалення нормативно-інструктивних основ регулювання господарської діяльності, у тому числі в частині формування та використання оборотного капіталу. Перш за все, необхідно підвищити рівень довіри між державою та суб'єктами господарювання. Держава має чітко виконувати вимоги бюджетного, податкового, валютного законодавства, усунути практику внесення непередбачуваних змін до законодавчих та інших нормативно-правових актів, підтримувати привабливість ділового клімату, зменшити бюрократичний тиск на економіку.

Важливого значення набуває і вирішення проблеми державних видатків, у тому числі через механізм реалізації державних програм і проектів. Мають бути розроблені новітні стандарти політики бюджетного фінансування реалізації цільових програм, яка може значно впливати на стан фінансів підприємств. «На сьогодні відсутній дієвий механізм управління державни-

ми та приватними інвестиціями. Внаслідок відсутності єдиної систематизованої і прозорої процедури відбору державно-приватних інвестиційних проектів та послідовного і сталого їх фінансування до завершення реалізації таких проектів, бюджетні кошти нерідко спрямовуються на реалізацію проектів без проведення оцінки і експертизи доцільності їх реалізації, фінансується будівництво об'єктів, які не є рентабельними, необхідність будівництва яких не обґрунтована, а їх вартість часто в рази перевищує аналогову» [6, с. 57]. Зростання обсягу бюджетних видатків без впровадження заходів структурного оновлення економіки дають лише короткострокові ефекти, і не завжди вони приводять до зростання оборотного капіталу суб'єктів господарювання. Фінансові ресурси, що отримані внаслідок розширення бюджетних видатків, нерідко спрямовуються на погашення заборгованості перед банківськими структурами за раніше видані кредити, або взагалі на валютний ринок.

Доцільно вжити заходів для підвищення ефективності впливу механізму державних закупівель на фінанси підприємств. Необхідне комплексне вдосконалення законодавства з державних закупівель відповідно до принципів та стандартів, адаптованих у розвинутих країнах. Одним із елементів оптимізації структури закупівель та мінімізації так званих корупційних втрат є підтримка максимальної відкритості цього процесу. Наведення елементарного порядку в цій сфері дозволить не лише вирішити питання реалізації державою її функцій, але і приведе до збільшення фінансування оборотного капіталу промислових підприємств.

Слід розглянути питання про визначення нормативів бюджетного фінансування інвестиційних проектів, які можуть бути визначені як захищені (видатки будуть гарантовано виконані). Вказане завдання можна вирішити шляхом внесення змін до законодавства, яким визначаються мінімальні нормативи відповідних витрат. Наслідком має стати збільшення обсягів оборотного капіталу промислових підприємств.

Вказані завдання можна вирішити лише шляхом реалізації виваженої державної фінансової політики, яка враховуватиме необхідність поліпшення стану фінансів підприємств та створення привабливих умов для формування їх оборотного капіталу. У рамках реалізації цієї політики доцільно розробити Державну цільову програму щодо підтримки формування оборотного капіталу в промисловості. Ця програма має передбачати реалізацію низки комплексних взаємопов'язаних заходів, описаних вище та спрямованих на досягнення ключової мети: нарощування обсягів, удосконалення структури та підвищення ефективності використання оборотного капіталу. У розробці такої програми мають брати участь фахівці Мінфіну, Мінекономіки, НБУ, інших зацікавлених міністерств та відомств. На виконання заходів цієї програми органи державної влади та управління прийматимуть відповідні управлінські рішення.

На нашу думку, цільові орієнтири нарощування оборотного капіталу за державною програмою мають бути впроваджені в першу чергу в тих видах промислової діяльності, де сьогодні створюється основна реальна

додана вартість в Україні (наприклад, літакобудування, суднобудування, проектування і виробництво нових видів електронної техніки та інші види, де порівняно вищий рівень прибутковості та оплати праці). Таким чином, державна фінансова політика в Україні буде позитивно впливати на фінансовий стан промислових підприємств, а державні фінанси будуть збалансовані, не послаблюючи ресурсної бази підприємств.

ВИСНОВКИ

Враховуючи викладені узагальнення, можемо констатувати, що проблема створення належного фінансового ресурсу для формування оборотного капіталу промислових підприємств має вирішуватися через органічне поєднання важелів та інструментів державного впливу (в контексті реалізації державної фінансової політики) та поліпшення процедур фінансового менеджменту безпосередньо на підприємствах. Необхідним є здійснення комплексних результативних заходів, перелік яких має міститися в передбачуваній Державній цільовій програмі щодо підтримки формування оборотного капіталу в промисловості та які спрямовані на відновлення економічного зростання (оскільки лише виробництво доданої вартості є джерелом позитивних фінансових результатів на макро- та мікрорівнях).

Перспективи стабільного розвитку промислового сектора України та збільшення обсягу фінансових ресурсів у середньостроковій перспективі значною мірою визначатимуться поліпшенням умов торгівлі на світових товарних ринках, підвищенням інвестиційної привабливості економіки України для системних інвесторів, зменшення податкового тягаря на продукти з високим вмістом доданої вартості, відновленням макрофінансової стабільності, подальшим зниженням трансакційних витрат промислових підприємств через послаблення регуляторно-бюрократичного тиску (у тому числі у сфері виконання фіскальних процедур), зростанням ресурсної бази банківської системи, розв'язанням боргової кризи. Тенденції формування оборотного капіталу у промисловому секторі визначатимуться результативністю реформування бізнес-клімату в Україні, високою ефективністю державної фінансової політики, прискореним нагромадженням фінансових ресурсів інституційними секторами. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Ващенко Н. В., Максимович Ю. І. Чинники формування та ефективності використання потенціалу оборотних активів підприємства. *Інноваційна економіка*. 2013. № 6 (44). С. 330–335.
2. Виконання державного бюджету у 2015 році: доходи і видатки. URL: www.edclub.com.ua/analitika/vykonannya-derzhavnogo-byudzhetu-u-2015-roci-dohody-i-vydatky
3. Гнатенко Є. П., Волошина В. В. Аналіз співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського*. Сер.: Економічні науки. 2015. № 1 (4). С. 38–42.
4. Добровольська О. В. Пріоритети формування оборотного капіталу підприємства у нестабільному середовищі. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 8. С. 45–49.

5. Ізмайлова Н. В., Бурніс М. А. Ефективність використання оборотного капіталу гірничодобувних підприємств Криворізького залізничного басейну. *Економічний аналіз*. 2015. № 20. С. 238–244.

6. Калита Т. А. Проектне фінансування як метод залучення іноземних інвестицій в економіку України в умовах фінансово-економічної кризи. *Економіка. Управління. Інновації*. 2015. № 1 (13). С. 50–60.

7. Капітальні інвестиції за видами промислової діяльності за 2010–2015 роки. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/ibd/ibd_rik/ibd_u/ki_rik_p_u_e_bez.htm

8. Квач Я. П. Проблеми та перспективи реформування державних фінансів в Україні. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2015. № 1. С. 112–121.

9. Коляда О. В., Федорчук О. С. Іноземне інвестування в Україні на шляху інтеграції до світового господарства. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2016. № 1. С. 67–84.

10. Корольова Н., Сміхун К. Проблеми розвитку банківської системи України в сучасних умовах. *Збірник наукових праць ДЕДУТ*. Сер.: Економіка і управління. 2015. № 32. С. 235–244.

11. Костирко Л. А. Перспективи розвитку фінансового механізму в Україні. *Фінанси, банки, інвестиції*. 2013. № 3. С. 13–18.

12. Нестеренко С. С. Структурні зміни оборотного капіталу та їх вплив на фінансовий стан підприємств харчової промисловості Чернігівського регіону. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2011. № 2. С. 193–205.

13. Окселекко Н. О. Оборотні активи сільськогосподарських підприємств: теоретичні засади та практичні аспекти. *Агросвіт*. 2013. № 24. С. 74–79.

14. Семенюк Н. О. Визначення послідовності проведення аналізу оборотного капіталу підприємства. *Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту*. 2013. № 1 (14). С. 173–180.

15. Чистий прибуток (збиток) великих та середніх підприємств за видами промислової діяльності за січень–червень 2016 року. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/fin/chpr/chpr_pr/chpr_pr_u/chpr_pr_0216_u.htm

16. Швидка О. П. Роль оборотного капіталу в забезпеченні прибутковості підприємства. *Вісник Криворізького економічного інституту КНУ*. 2013. № 2. С. 39–43.

REFERENCES

“Chystyi prybutok (zbytok) velykykh ta serednykh pidpryemstv za vydamy promyslovoi diialnosti za sichen–cherven 2016 roku” [Net profit (loss) large and medium enterprises by types of industrial activity for January–June 2016]. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/fin/chpr/chpr_pr/chpr_pr_u/chpr_pr_0216_u.htm

Dobrovol'ska, O. V. “Priorityety formuvannia oborotnoho kapitalu pidpryemstva u nestabilnomu seredovyschchi” [Priorities of formation of the circulating capital of the enterprise in an unstable environment]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 8 (2010): 45–49.

Hnatenko, Ye. P., and Voloshyna, V. V. “Analiz spivvidnoshennia debitorskoi ta kredytorskoi zaborhovanosti pidpryemstva” [Ratio analysis accounts receivable and accounts payable]. *Naukovyi visnyk MNU imeni V. O. Sukhomlynskoho*. Serii: Ekonomichni nauky, no. 1(4) (2015): 38–42.

Izmailova, N. V., and Burnis, M. A. “Efektyvnist vykorystannia oborotnoho kapitalu hirnichodobuvnykh pidpryemstv Kryvorizkoho zalizorudnoho baseinu” [The efficiency of use of working capital in mining enterprises of Kryvyi Rih iron ore basin]. *Ekonomichniy analiz*, no. 20 (2015): 238–244.

Kalyta, T. A. “Proektne finansuvannia yak metod zaluchennia inozemnykh investytsii v ekonomiku Ukrainy v umovakh finansovo-ekonomichnoi kryzy” [Project financing as a method of attracting foreign investment into the economy of Ukraine in conditions of financial crisis]. *Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii*, no. 1(13) (2015): 50–60.

“Kapitalni investytsii za vydamy promyslovoi diialnosti za 2010–2015 roky” [Capital investments by types of industrial activity for 2010–2015]. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/ibd/ibd_rik/ibd_u/ki_rik_p_u_e_bez.htm

Kvach, Ya. P. “Problemy ta perspektyvy reformuvannia derzhavnykh finansiv v Ukraini” [Problems and prospects of reforming public finance in Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy*, no. 1 (2015): 112–121.

Koliada, O. V., and Fedorchuk, O. S. “Inozemne investuvannia v Ukraini na shliakhu intehtatsii do svitovoho gospodarstva” [Foreign investments in Ukraine towards the integration to the world economy]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy*, no. 1 (2016): 67–84.

Korolyova, N., and Smikhun, K. “Problemy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy v suchasnykh umovakh” [Problems of banking system development of Ukraine in modern conditions]. *Zbirnyk naukovykh prats DETUT*. Serii: Ekonomika i upravlinnia, no. 32 (2015): 235–244.

Kostyrko, L. A. “Perspektyvy rozvytku finansovoho mekhanizmu v Ukraini” [Prospects of development of the financial mechanism in Ukraine]. *Finansy, banky, investytsii*, no. 3 (2013): 13–18.

Nesterenko, S. S. “Strukturni zminy oborotnoho kapitalu ta yikh vplyv na finansovyi stan pidpryemstv kharchovoi promyslovosti Chernihivskoho rehionu” [Structural changes in working capital and their impact on the financial condition of enterprises of food industry of Chernigov region]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy*, no. 2 (2011): 193–205.

Okselenko, N. O. “Oborotni aktyvy silskohospodarskykh pidpryemstv: teoretychni zasady ta praktychni aspekty” [Current assets of agricultural enterprises: theoretical foundations and practical aspects]. *Ahrosvit*, no. 24 (2013): 74–79.

Semeniuk, N. O. “Vyznachennia poslidovnosti provedennia analizu oborotnoho kapitalu pidpryemstva” [Sequencing analysis of the working capital of the enterprise]. *Visnyk Skhidnoievropetskoho universytetu ekonomiky i menedzhmentu*, no. 1(14) (2013): 173–180.

Shvydka, O. P. “Rol oborotnoho kapitalu v zabezpechenni prybutkovosti pidpryemstva” [The role of working capital in ensuring the profitability of the enterprise]. *Visnyk Kryvorizkoho ekonomichnoho instytutu KNU*, no. 2 (2013): 39–43.

Vashchenko, N. V., and Maksymovych, Yu. I. “Chynnyky formuvannia ta efektyvnosti vykorystannia potentsialu oborotnykh aktyviv pidpryemstva” [Factors of formation and utilization potential of circulating assets of the enterprise]. *Innovatsiina ekonomika*, no. 6(44) (2013): 330–335.

“Vykonannia derzhavnoho biudzhetu u 2015 rotsi: dokhody i vydatky” [The implementation of the state budget in 2015: revenues and expenses]. www.edclub.com.ua/analytika/vykonannya-derzhavnogo-byudzhetu-u-2015-roci-dohody-i-vydatky